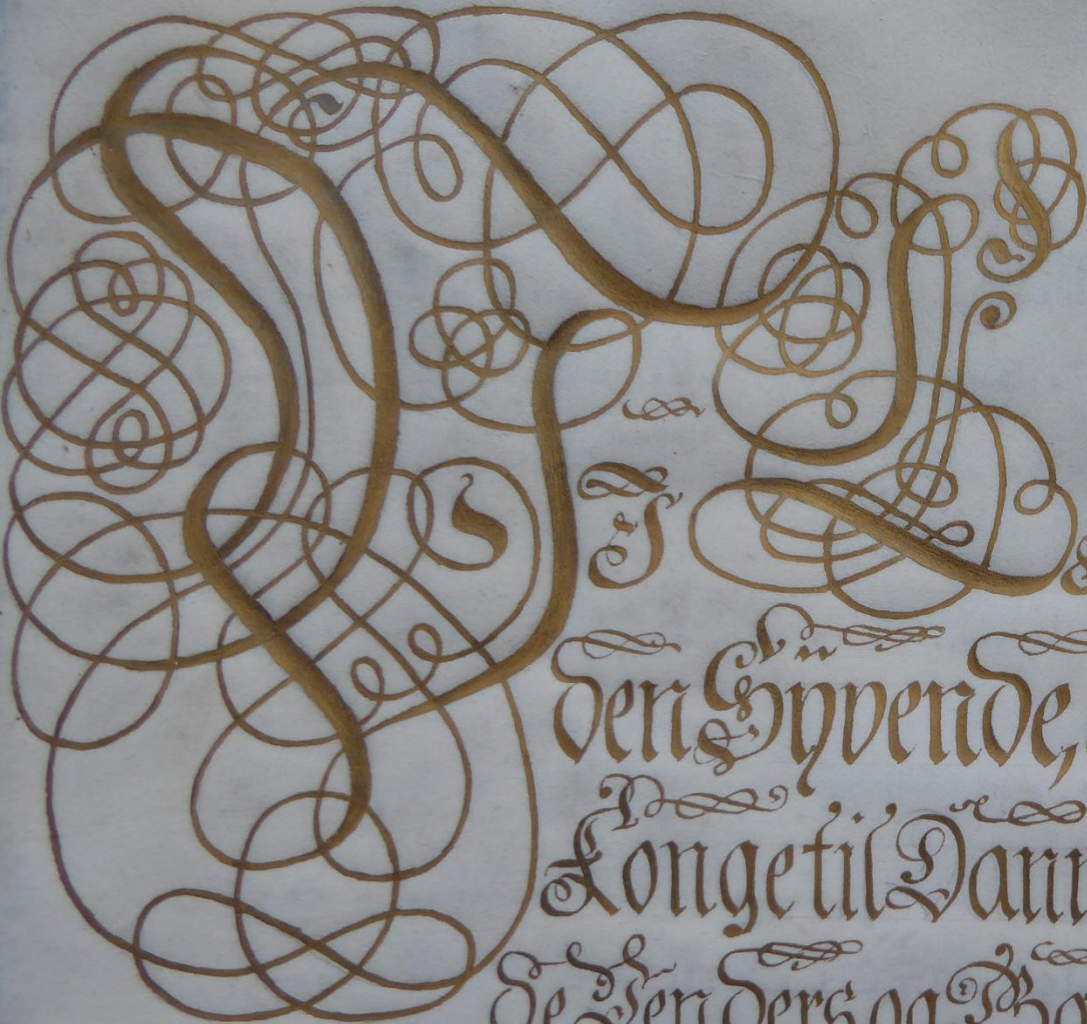

Dansk lovgivning om indfødsret

**Historien om et 250 års
jubilæum**

**Jørgen Mikkelsen
Arkivar og seniorforsker,
ph.d.
Rigsarkivet**

Sender Gyvernde, af Buds Raade
Konge til Danmark og Norge,
de Færders og Bøthers, Hertug udi
Slesvig, Holsten, Stormarn og Dithmarsken,

Indfødsretsforordningen fra 1776, formål:

Vi Christian den Syvende ... gør alle vitterligt,

at det længe har været vor beslutning, ved en grundlov under visse og fornødne udtrykkelige indskrænkninger at fastsætte,

at alle embeder i vore stater, hof-, gejstlige, militære og civile, af stor eller liden betydenhed,

ej kunne eller skulle gives til andre end indfødte landets børn og dem, som dermed lige kan agtes;

billigheden [=rimeligheden] selv vil, at landets børn skal nyde landets brød, og fordelene i staten falder i dens borgeres lod.

”Dem, som dermed lige kan agtes” (I):

**De, der ”allerede er i vores og statens virkelige
tjenester og embeder”**

**Alle, der allerede ejer eller herefter ”ved arv,
giftermål, køb eller på anden lovlig måde kommer
i besiddelse af jordegods eller andre faste
ejendomme” af mindst 3000 rdls værdi ...**

**De fremmede, som bosætter sig her i landet og kan
dokumentere, at de har mindst 20.000 rdl stående
”i vore kompagnier eller anden vore rigers handel”**

**Lærere fra fremmede stæder, der indkaldes til
universitetet i Kiel, Skt. Petri kirke i København,
missionen i Tranquebar eller de reformerte
menigheder i monarkiet**

”Dem, som dermed lige kan agtes” (II):

**”De fremmede fabrikører, kunstnere og mestre,
som til et og andet nyt anlæg eller indretning i vore
stater behøves”**

**”De sig ved tapperhed i vores tjeneste
udmærkende underofficerer og soldater
forbeholder vi os at belønne”**

**Carsten Niebuhrs brev til kongen, 14.
februar 1776 (gengivet i sin helhed):**

**Da Deres Kongelige Majestæt har ved den om
indfødsretten under 15. januar indeværende år
allernådigst udgivne lov befalet,**

**at de, som nu er i Deres Majestæts og statens
tjeneste, skal agtes lige ved indfødte, skønt de ikke
er født her i rigerne eller landene,**

**så udbeder jeg underskrevne, som er født i
Lüdingworth i landskabet Hadeln og i året 1760 er
blevet indkaldt her til landet for at være i det til
Den Arabiske Rejse udnævnte selskab, samt
derefter er blevet beskikket til ingeniørkaptajn,**

**mig den højkongelige nåde, at Deres Kongelige
Majestæt allernådigst vil forunde mig
naturalisationsbrev.**

Allerunderdanigst Carsten Niebuhr

Fra forordningen om indfødsret i 1776

D.

Lige og Indføde skal nemlig agtes

a) de lærere, som hos kommunale (Municipale) indkaltes til Vores Universitet i Kiel, til St. Petri Kirke i Livøhusen, til Missionen i Tranquebar, eller og til en af Vore Nalær- eller reformerte Sinsesskoler, samt

b) de kommunale Fabriqueurer, Skolemestere og Skolelærere, som til at og anden sigd Ophold eller Indførelse kommer i Vore Nalær- eller reformerte Sinsesskoler, samt

c) Hverken og andelen, som siges. De siges og Tappere i Vores Nalær- eller reformerte Sinsesskoler.

N. H. Hiort.

*Norsk Sekondltnt 1849 Frivillig tjenstgjørende som Sekondltnt
ved 1' Lette Batalion. Deltog i Kampene ved Fredericia og Isted.
Forblev som Officer i den danske Hær 1862 Premierltnt. Ved Afgang 1890
Kaptajn Kompagnichef ved 31' Batalion. Tildelt Oberstltns Karakter*

f. 3/6 1828 - d. 17/5 1897

**Citat fra bagermester Georg Wilhelm
Heinricys indfødsretsansøgning i 1849:**

**”Det måtte derfor smerte mig ved den i Danmarks
riges grundlov ubetinget givne bestemmelse, at
ikkun *den* er valgberettiget, som har indfødsret,**

**at se mig betaget én af de vigtigste borgerlige
rettigheder, som jeg stod i den formening, at det
mig forundte borgerskab hjemlede mig –**

**og er for også i denne henseende at blive sat lige
med enhver anden dansk borger, at jeg ... ansøger
Deres Majestæt om at blive forundt indfødsret.”**

4462-24
27 28/7

Til Høgen

Veilo, den 15. Juli 1897

Konstituert Lokomotivfører

Carl Gustaf Adamson ansø. om, at der allenaadigst
maa meddeles ham dansk
Indfødsret.

Underskrevne Carl Gustaf Adamson

son i Veilo ansøger herved om, at der
allenaadigst maa blive meddelt mig
dansk Indfødsret, i hvilken Hensæen-
de jeg tillader mig at oplyse:

1. Mit fulde Navn er som anført, jeg
er født d. 8. Maars 1864 i Rønneby Tor-
samling, Bletinge Lahn i Sveigs jfr.
vedtagne Daabssættel og Fæstebelygg.

2. Jeg kom til Danmark i 1889 og arbej-
dede derpaa ved forskellige:

i Glostrup fra 26. Juli 89 - 19. Oktbr 89

i Gentofte fra 19. Oktbr 89 - 3. Juli 90

i Lyngby fra 3. Juli 90 - 12. Aug 91,

hvorom henvises til min Opholdsbog,

og til Brev for, at jeg ikke i disse

Kommuner er falden det Offentlige

til Byde, vedlagges Attesten fra bemeld-

te 3 Kommuner, ligesom jeg lader

medfølgende Attesten fra Private angaaende

de min Vandel.

I Efteraaret 1891 flyttede jeg til

Slyborg og fik Arbejde paa Statobanen.

Der Værksted, hvorfra jeg flere Gange

har gjort Tjeneste som Lokomotivfører.

bøder.

Vandelsattesten fra Private i

Slyborg samt Fæstebelygg vedlagges.

R 175/97 Bj 224
1897
499 33/97 4. 9. 36 L. 1. 6. 24/7 181.

1. Ansøgerens fulde Navn	Nils Andersson	Bilag.
— Livsstilling	Skraaemand	1-3
— Fødested	Brissarp, <u>Sverige</u>	
— Fødselstid	26 Januari 1857	
2. Ægtefællens fulde Navn	Huriella Mathen Larsen f. Olsen	4-5
— Fødested	Kjøbenhavn	
— Vielsesdag	2 April 1888	
— (Dødsdag)		
3. Antallet af Ansøgerens i Ægteskab fødte Børn		
Børnenes fyldte Alder		
Nyder de eller har de nydt dansk Undervisning og Opdragelse?	Ansøgeren samlever med sin Hustru.	
4. Naar indvandrede Ansøgeren?	i Aaret 1879. i Kjøbenhavn fra Indvandringen til Oktober 79 " Sverige fra Oktober 1879. April 80 " Kjøbenhavn " April 80 - Juni 80 " " Juni 1880. Juli 80 " " Juli 1880 - Marts 1881 " " Marts 1881 - Aug 81 " " August 81 - Sept 81 " " September 81 - Okt 81 " " Oktober 1881 - Decbr. 81 " " December 1881 - Jan 82 " " Kjøbenhavn	6-13

Indfødsretsloven fra 1898:

Fra *territorialprincip* (man har indfødsret i det land, hvor man er født) til *afstamningsprincip* (man får indfødsret i samme land som forældrene).

Fra 1898: Familien er en statsborgerlig enhed -> en udenlandsk kvinde, der gifter sig med en mand med dansk indfødsret, får automatisk dansk indfødsret.

Ønsket om at undgå dobbelt statsborgerskab-> en del bestemmelser om mulig fortabelse og generhvervelse af dansk indfødsret. Fx mister en kvinde sin danske indfødsret, hvis hun gifter sig med en mand, der ikke har dansk indfødsret.

Nogle senere love:

1920 (revideret 1922): Om erhvervelse af indfødsret i anledning af Genforeningen, bl.a. om muligheden for at optere (danskeindede sydslesvigere til fordel for Danmark og tyskeindede nordslesvigere til fordel for Tyskland).

1946: Særlov, der søgte at begrænse herboende tyskeres mulighed for at opnå dansk indfødsret.

1950: Loven, der brød med princippet om familien som statsborgerlig enhed og gjorde det muligt for en gift kvinde at have andet statsborgerskab end hendes mand.

I.

Optionserklæring for Personer,

boende i Danmark.

Undertegnede

Fulde Navn: *Peter Petrus Hindevaelt*

Livsstilling: *Fisker*

Bopæl: *Strandgade 8*
(Landsby og Sogn, By, Gade og Husnummer)

der er født den *5 September 1878*

i *Vandling Herred Sogn Næstved Amt*
(Landsby og Sogn, By, Amt)

erklærer, at jeg herved i Henhold til § 3 i Lov af *5 September 1920*

om Erhvervelse af dansk Indfødsret i Anledning af de sønderjydske Lands-

deles Indlemmelse i Danmark, jfr. Fredstraktaten i Versailles af 28. Juni

1919 Art. 113, *optager for Danmark.*

Ægtefælles Navn: *(Kristine Hindevaelt)*
Meddeklarer for fæstet.

Ægtefælles Fødselsaar og Dag: *25 Juni 1879*

Hvor og naar er Ægteskabet indgaaet: *8 April 1904 i Vordingborg*

Samlever Optanten med Ægtefællen: *Ja*

Umyndige Børns Navne, Fødselsdag og Fødselssted:

Ky Petrus Hindevaelt 20 Juli 1905 Vordingborg

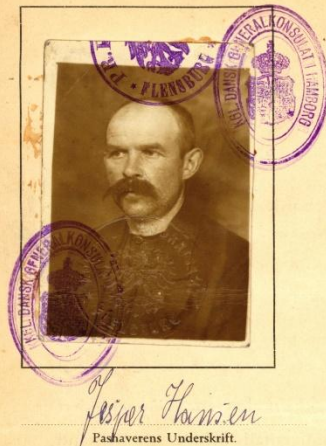
Edith Petrus " 3 December 1909 "

Lovend Petrus " 30 Marts 1911 Skelbæk

Knud Petrus " 26 Januar 1916 Vordingborg

Vend!

187/20

2395
17 JUN 1923

*Det danske Konsulat
Hamburg*

*13! Dette Pas kan ikke inden
særlig Tilladelse fra den
norske Ministeriet bruges eller
forlanges indover 3. Juni 1923.*

Det kongelige danske Generalkonsulat i Hamborg

Signalement:

Fødselsdato og Aar *7/8-1876*
Fødested *Riis*
Sprog *Dansk, Tysk*
Vækst *middel*
Bygning *do*
Haar *mørkeblondt*
Øjne *graa*

Særkende *intet*

393
380
Wænge *Jakob*

Ashengas Amt *N/464* *23*

Pas Nr. *1006* /1922

Gyldigt i *12* Maaneder.

Gjælder 25 al.

anmoder alle og enhver om uhindret at lade passere
med sin Bagage dansk Undersaat *Herre*
Jesper Hansen, der har afgivet
Opklaringsbevis den 3. Juni 1922,
som agter at rejse herfra til *Danmark og*
Hilbert til Tyskland
og om fornødent yde den paagældende Hjælp og
Beskyttelse.

Det paaklæbde Fotografi er et Portræt af Pashave-
ren, og denne har egenhændigt underskrevet Passet.

Hamborg, den *9. Juni* 1922

W Generalkonsul *in*
EB
Hansen

Tilbage *midt*
264 *25.*

Vend

Arkivalier (I):

Fra 1776 til 1849: Rigsarkivet; Danske Kancelli.

- **Koncepter og indlæg til
naturalisationspatenterne 1776-1847**
- **Ansøgninger om naturalisation 1776-1789**
- **Breve m.m. ang. naturalisation, med bilag,
1776-1784**
- **Kgl. resolutioner m.m. ang. naturalisation
1776-1793**
- **Naturalisationspatenter 1776-1847**
- **Alfabetisk register over
naturalisationspatenter 1776-1847**

Arkivalier (II):

Fra og med 1850: Rigsarkivet; Indenrigsministeriet.

- **Lovsager 1850-1967: ca. 1750 pakker.** For hver lov er sagerne for de personer, der fik tildelt indfødsret, henlagt i alfabetisk rækkefølge. I nogle perioder er der to rækker for hver lov, nemlig sager om bevilling med og uden betingelse (betingelsen var, at ansøgeren afmeldte sit hidtidige statsborgerskab i et andet land). Efter 1967 er lovsagerne ikke en selvstændig arkivserie, men indgår i Indenrigsministeriets journalsagsrækker, hvor de har bestemte journalnumre.
- **Almindelige indfødsretssager (62-sager) 1915-1967:** Bl.a. ansøgninger, der ikke blev imødekommet, samt generel korrespondance.
- **Optantsager (indfødsret) 1920-1941**
- **Tyskerlovsager (indfødsret) 1948-1952**
- **Indfødsretsmatrikel 1848-1967**
- **Navnekartotek, indfødsret 1973-1992**

Bøger:

Eva Ersbøll: Dansk indfødsret i international og historisk belysning, 2008.

Knud Larsen: Indfødsretslovene, I-II, 1948.

Artikler, bl.a.:

Per Frandsen: De ønskede og de uønskede. Indfødsretten og opgøret efter besættelsen, Historisk Tidsskrift 2012.

Grethe Ilsøe: "At maatte forundes Indfødsret i Kongeriget Danmark". Om kvinders erhvervelse af dansk indfødsret 1776-1897, i: Hilden & Ilsøe, red.: Veje at vandre, 2003.

Jørgen Mikkelsen: Nye danske statsborgere og deres sager, Personalhistorisk Tidsskrift 2022.

Jørgen Mikkelsen: "Et nyt og herligt Beviis paa den bedste Landsfaders ømme Kiærlighed til Sit Folk". Ansøgninger om indfødsret 1776-1785, i: Glenthøj m.fl.: Konge og kirke, 2022.